

Gäller för:

Dokumentansvarig: Titel

Dnr : **TSN2026/402-2**

Budgetunderlag 2027-2029, teknik- och servicenämnden

Innehåll

Budgetunderlag 2027-2029, teknik- och servicenämnden.....	1
1. Budgetunderlagets funktion och nämndens uppdrag	3
1.1 Budgetunderlagets funktion	3
1.2 Nämndens uppdrag	3
1.3 Finansieringsprinciper.....	4
2. Ekonomiska förutsättningar	4
2.1 Preliminär budgetram.....	4
2.2 Kapitalkostnader och driftkostnader	4
3. Demografi, volymer och strukturella förändringar	4
3.1 Långsammare befolkningstillväxt.....	4
3.2 Färre barn och fler äldre.....	5
3.3 Små kollektiv och höga fasta kostnader.....	5
3.4 Lokalanpassning.....	6
4.1 Systematiskt energiarbete	6
5. Omvärldsbevakning och framtida förutsättningar	6
5.1 Vatten och avlopp	6
5.2 Avfallsverksamheten.....	8
5.3 Fastigheter, energi och lokalförsörjning	8
5.4 Gata, park och skog.....	8
5.5 Måltidsverksamhet	8
5.6 Lokalvård	9
5.7 Krisberedskap och kontinuitet	9
5.8 Kompetensförsörjning.....	9
6. Behov utöver preliminär ram	10
6.1 Sammanställning av behov	10
7. Investeringsbehov 2027–2029	10
7.1 Samlad investeringsplan	10
7.2 Stora VA-investeringar	11

1. Budgetunderlagets funktion och nämndens uppdrag

1.1 Budgetunderlagets funktion

Varje nämnd ska enligt kommunens budgetprocess upprätta ett budgetunderlag som beskriver konsekvenserna av den preliminärt tilldelade ramen samt redovisar förändrade behov och förutsättningar inför kommande budgetperiod.

Budgetunderlaget ska ge kommunstyrelsen, budgetberedningen och kommunfullmäktige ett samlat underlag för prioriteringar. Det ska därför inte enbart beskriva nya önskemål, utan även tydliggöra:

- vilka kostnader som är möjliga att påverka,
- vilka kostnader som följer av lag, avtal eller tidigare beslut,
- hur olika finansieringsformer påverkas,
- vilka risker som uppstår om underhåll eller utvecklingsinsatser skjuts fram,
- samt hur investeringar påverkar kommunens framtida driftkostnader.

Detta budgetunderlag beskriver teknik- och servicenämndens förutsättningar för perioden 2027–2029.

1.2 Nämndens uppdrag

Teknik- och servicenämnden ansvarar för en stor del av den infrastruktur och service som krävs för att övriga kommunala verksamheter ska fungera. Uppdraget omfattar bland annat:

- vatten och avlopp,
- gator, gång- och cykelvägar samt trafikanordningar,
- park- och naturmark,
- avfallshantering och återvinning,
- förvaltning och drift av kommunala verksamhetsfastigheter,
- lokalvård,
- måltidsverksamhet,
- kommunens skog,
- fordon, maskiner och tekniska anläggningar,
- samt operativa delar av kommunens krisberedskap.

Nämndens uppdrag är både medborgarnära och kommunövergripande. Kvaliteten i nämndens verksamheter får därför snabbt konsekvenser för skola, förskola, äldreomsorg, socialtjänst, företag och invånare.

Teknik- och servicenämndens verksamheter är mångfacetterade och har olika finansieringsprinciper. Det gör nämndens ekonomi mer komplex än en traditionell anslagsfinansierad verksamhet.

1.3 Finansieringsprinciper

Verksamhet	Huvudsaklig finansiering
Gata, park, (skog) och stab	Kommunalskatt
Vatten och avlopp	VA-avgifter
Kommunalt avfall	Avfallsavgifter och producentersättning
Fastigheter	Interna och externa hyror
Lokalvård och måltid	Interna köp av verksamhet
Investeringsprojekt	Investeringsmedel (skatt/taxa)

En central princip för nämndens ekonomi är att rätt kostnad ska bäras av rätt finansiering.

2. Ekonomiska förutsättningar

2.1 Preliminär budgetram

Belopp i mnkr.

Ram 2026	27,30
Förändringsuppdrag	-0,30
Avgår mensskydd	-0,05
Ram 2027	27,00

Teknik- och servicenämndens ram föreslås minskas från 27,3 mnkr till 27,0 mnkr, vilket främst beror på det förändringsuppdrag som givits samtliga nämnder.

2.2 Kapitalkostnader och driftkostnader

Teknik- och servicenämnden har stora materiella tillgångar och ett omfattande investeringsansvar. Investeringar medför kapital-, underhålls- och personalkostnader. Det innebär att en investering inte är ekonomiskt färdigbehandlad när investeringen är bokförd och anläggningen färdigställd. Inför varje större beslut behöver hänsyn tas till investeringens samlade kostnad på lång sikt, och ange vilken nämnd eller vilket kollektiv som ska bära den framtida driften.

3. Demografi, volymer och strukturella förändringar

3.1 Långsammare befolkningstillväxt

Bollebygds folkmängd minskade under 2025 från 9 802 till 9 784 invånare. Den aktuella befolkningsprognosen innebär därefter en ökning till cirka 10 010 invånare år 2035, motsvarande i genomsnitt omkring 22 personer per år. Prognosen är därmed väsentligt lägre än tidigare planeringsantaganden.

En långsammare total befolkningstillväxt innebär inte att teknik- och servicenämndens kostnader förändras i samma takt. Kommunen behöver fortfarande:

- upprätthålla samma geografiska gatunät,
- driva vattenverk, reningsverk och pumpstationer,
- sköta parker och naturmark,
- förvalta befintliga fastigheter,
- med mera.

En stor del av kostnaderna är därför fasta eller trögrörliga. Här är nyckeltalen viktiga för att synliggöra vilka enheter som har störst behov av effektivisering. I jämförelseanalysen som genomfördes 2025 framgår bedömningen av effektivitet inom de olika enheterna. Arbetet följs upp i delårs- och årsrapporten för 2026.

3.2 Färre barn och fler äldre

Befolkningsprognosen visar en minskning med cirka 40 barn i förskoleålder mellan 2025 och 2029. Samtidigt ökar gruppen över 80 år kraftigt. Socialnämndens budgetunderlag visar exempelvis en ökning från 674 personer över 80 år 2026 till 780 personer 2029.

För teknik- och servicenämnden innebär utvecklingen att efterfrågan förändras snarare än försvinner:

- färre barn kan minska antalet portioner och lokalytor i vissa delar av utbildningsverksamheten,
- fler äldre kan öka behovet av anpassade måltider, matdistribution, äldreomsorgslokaler och lokalvård,
- nya eller ombyggda omsorgsfastigheter ökar fastighetsdrift och beredskapskrav,
- och förändringar mellan målgrupper kan kräva omställning av kök, utrustning och personal.

Fastighets-, måltids- och lokalvårdsorganisationen behöver därför dimensioneras utifrån hela kommunens samlade lokal- och verksamhetsplanering, inte enbart utifrån den totala folkmängden.

3.3 Små kollektiv och höga fasta kostnader

Bollebygds VA-verksamhet har förhållandevis få abonnenter samtidigt som verksamheten behöver bära kostnader för ledningsnät, vattenverk, reningsverk, pumpstationer, beredskap och specialistkompetens. Det gör kostnaden per ansluten kund känslig för:

- investeringstakt,
- räntor,
- elpriser,
- kemikaliekostnader,
- inköpt vatten,
- förändrade miljökrav,
- med mera.

Samma förhållande gäller delvis avfallsverksamheten. Förändringar i entreprenadavtal eller insamlingssystem kan få relativt stor påverkan på varje abonnents avgift.

3.4 Lokalanpassning

Kommunens lokalresursplan visar både minskad efterfrågan i vissa delar och behov av nya eller förändrade lokaler i andra. För teknik- och serviceförvaltningen kvarstår behovet av fler administrativa arbetsplatser och mötesrum på Råssa. Måltid och lokalvård har i dag chefer och administrativa funktioner placerade på Bollebygds skolan, och flera funktioner är geografiskt åtskilda.

4.1 Systematiskt energiarbete

Energieffektivisering kan minska både kostnader och sårbarhet. Energimyndigheten framhåller att effektivare energianvändning ofta är det snabbaste och billigaste sättet att minska effektbehovet, men också att åtgärderna behöver bygga på kontinuerlig mätning och uppföljning av faktisk energianvändning.

Förvaltningen prioriterar därför att kartlägga och följa energiåtgång i våra fastigheter. Ett exempel är att informationsskärmar installerats i de fastigheter som har solceller. Detta ökar samtidigt förståelsen för energieffektiviseringen hos våra medarbetare.

5. Omvärldsbevakning och framtida förutsättningar

5.1 Vatten och avlopp

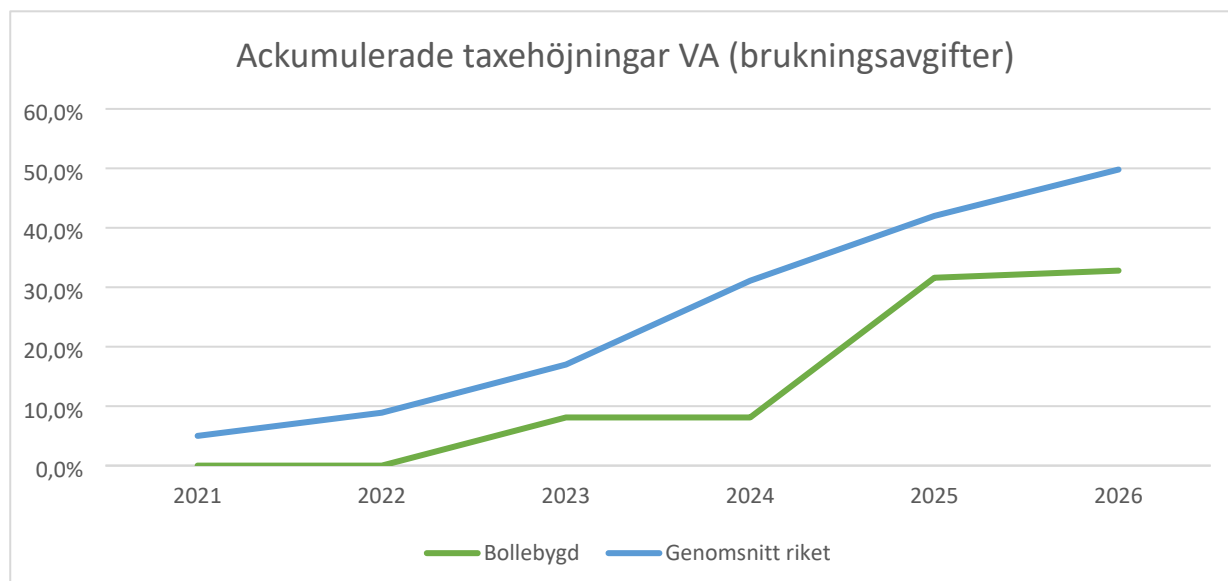
Stort långsiktigt investeringsbehov

VA-sektorn står inför omfattande investeringar i ledningsnät, vattenverk och reningsverk. Svenskt Vatten bedömer att investeringar på cirka 560 miljarder kronor behövs nationellt fram till 2040. Den genomsnittliga taxehöjningen i hela riket per år de senaste 4 åren är 10,2%. Ökade kapitalkostnader och fondering till kommande investeringar är de främsta orsakerna till de höga taxehöjningarna.

Bollebygds utmaning förstärks av att kommunen har få abonnenter i förhållande till de fasta kostnaderna. VA-taxan bör därför inte beslutas utifrån ett enskilt års resultat. Den ska bygga på en flerårig kalkyl som omfattar såväl driftkostnader som kommande investeringars påverkan på kapital-, underhålls-, och personalkostnader.

Även om Bollebygd har höjt taxan väsentligt de senaste åren understigen den procentuella taxehöjningen i kommunen den som skett på nationell nivå. Svenskt vatten

förutspår att VA-taxorna kommer behöva fyrdubblas (en ökning med 300%) till och med 2040.

Diagrammet ovan visar förhållandet mellan Bollebygds och rikets taxehöjningar i procent. Även den nominella skillnaden mellan genomsnittet och Bollebygds taxor har under perioden minskat med cirka 1 400 kronor per år för ett typhus A. Förvaltningens bedömning är att Bollebygd kommer behöva höja VA-taxorna under de kommande 10–15 åren med ungefär samma procent som genomsnittet i riket, för att finansiera de stora re- och nyinvesteringarna som planeras.

VA-taxorna består främst av "bruknings"- samt "anläggnings"-/"anslutnings"-avgifter. I samband med att anläggningsavgifterna (den avgift man betalar vid nybyggnation av fastigheter som ansluts till det kommunala VA-nätet) ökar, ökar också kostnaden för nybyggnationer. Sedermera är det en aspekt som bör tas med i taxestrategin. Anläggningsavgifterna är en relativt liten del av VA-enhetens totala intäkter, och om lägre anläggningsavgifter innebär en högre tillväxttakt för kommunen genom att möjliggöra nybyggnation för fler, kan den totala nyttan för såväl kommunen som VA-enheten bli högre genom att ombalansera de olika taxeslagen.

Nya krav på dricksvatten

Från den 1 januari 2026 gäller bland annat nya krav på råvattenkontroll och undersökning av ytterligare parametrar, däribland PFAS. Undersökningsprogram behöver uppdateras där parametrarna inte redan ingår. Detta arbete pågår redan och tar mycket personella resurser i anspråk.

Reviderat avloppsdirektiv

Det reviderade EU-direktivet om rening av avloppsvatten omfattar bland annat mindre tätorter, bräddningar, dagvatten, energianvändning, resursutnyttjande och utökad övervakning. Sverige ska införliva bestämmelserna i nationell rätt senast den 31 juli 2027.

För Bollebygd behöver påverkan analyseras innan större beslut fattas om framtida avloppsrening.

5.2 Avfallsverksamheten

Fastighetsnära insamling

Senast den 1 januari 2027 ska fastighetsnära insamling av förpackningar vara utbyggd i hela kommunen. Kravet omfattar papper, plast, metall samt färgat och ofärgat glas.

Bollebygd påbörjade omställningen till fyrfackssystem under 2026. Budgetåret 2027 blir därför det första hela året då systemets faktiska kostnader och intäkter kan följas. I samband med att kommunfullmäktige antog gällande avfallstaxa gavs också ett uppdrag till förvaltningen att jämföra taxenivåerna mot andra kommuner. Förvaltningen planerar att genomföra denna jämförelse innan förslag till 2027 års taxa tas upp för beslut i kommunfullmäktige. Sannolikt kommer det nya förslaget innebära vissa ändringar i taxans struktur.

5.3 Fastigheter, energi och lokalförsörjning

Kommunens fastighetsbestånd är en långsiktig tillgång men innebär också stora kostnader för underhåll, energi, säkerhet och verksamhetsanpassningar.

När en ny byggnad tas i drift uppstår kostnader även om den ersätter en befintlig byggnad. Nyare lokaler kan vara mer energieffektiva, men kan samtidigt ha större yta, fler tekniska installationer, högre säkerhetskrav och mer avancerade styrsystem.

Varje lokalförändring behöver därför innehålla en nettokalkyl med fokus på TCO (totalkostnad för ägandet under fastighetens livslängd).

5.4 Gata, park och skog

Gata och park påverkas endast i begränsad omfattning av kortsiktiga befolkningsförändringar. Kommunen behöver även vid långsammare tillväxt sköta befintliga vägar, gång- och cykelvägar, broar, belysning, parker, lekplatser och naturmark.

En låg underhållsnivå kan ge ett tillfälligt överskott, men innebär ofta:

- fler akuta fel,
- sämre framkomlighet,
- försämrad tillgänglighet,
- större risk för person- och egendomsskador,
- samt högre framtida underhållskostnader.

Kommunens skog hanteras som en särskild resultatenhet med tydlig redovisning av intäkter, kostnader och investeringar. Eventuellt överskott för den skogliga verksamheten förs över till finansförvaltningen, i linje med den nya styrmodellen som beslutats under året.

5.5 Måltidsverksamhet

Måltidsverksamheten är personalintensiv och påverkas av förändrade volymer i förskola, skola och omsorg, men också av livsmedelspriser, specialkost, beredskapssatsningar, samverkan, med mera.

En måltidsutvecklande funktion bedöms ge bättre förutsättningar att hålla samman dessa frågor och minska sårbarheten.

5.6 Lokalvård

Lokalvården är personalintensiv och påverkas direkt av:

- antalet lokaler,
- lokalernas utformning,
- öppettider,
- hygienkrav,
- verksamhetsförändringar,
- byggprojekt,
- samt behov av periodisk städning och golvvård.

Förändringar i lokalyta behöver omsättas i justerade beställningar. En minskad verksamhetsvolym leder inte automatiskt till minskad lokalvård om lokalerna är kvar i bruk.

5.7 Krisberedskap och kontinuitet

Teknik- och servicenämndens verksamheter måste fungera även vid krissituation, och området har blivit en väsentlig del av nämndens verksamhet. För 2026 ansvarar nämnden för majoriteten av de beredskapshöjande investeringarna i kommunen. Värt att notera är att även dessa investeringar innebär ökade kapital-, underhålls- och personalkostnader på lång sikt. Vi får inte nettoredovisa de investeringar där vi får bidrag, vilket innebär att bidragsintäkter generellt intäktsförs direkt och att nämnden behöver finansiera kapitalkostnaderna på lång sikt. Detta påverkar särskilt de taxefinansierade enheterna som inte får kompensation för kapitalkostnader i budgeten.

5.8 Kompetensförsörjning

Flera funktioner inom förvaltningen kräver specialistkompetens. Organisationen är sårbar när en funktion endast bemannas av en person. För att minska sårbarheten behöver nämnden en strategi för att, på lång sikt, säkra kompetens i förvaltningen.

6. Behov utöver preliminär ram

6.1 Sammanställning av behov

Nämndens behov enligt kommunledningsgruppens prioritering	Mnkr.	Prioritet
Fastighet indexeringar	0,8	Hög
Samordnare/måltidsutvecklare	0,7	Lägre
Index livsmedel	0,9	Beroende på ambitionsnivå

Nämndens äskande om 0,9 mnkr för "index livsmedel" avser ökade livsmedelspriser. De senaste årens prisökningar har inneburit ett minskat ekonomiskt utrymme för måltidsverksamheten, då budget i balans har prioriterats. Nämndens prioritering är mat i magen och nöjda måltidsgäster.

Kostnaden för måltidsverksamheten påverkas även av den politiska ambitionsnivån inom andra områden. Till exempel önskemål om kött vid varje måltid, mål för svenska och ekologiska livsmedel, kommunens åtaganden inom Klimat 2030 och avfallsplanens mål om minskat matsvinn. Dessa ambitioner kan innebära målkonflikter och det är viktigt att politiken får insyn i hur olika mål påverkar varandra och verksamhetens ekonomiska förutsättningar. I budgetberedningen behöver därför tydliggöras både vilken ambitionsnivå budgeten ska möjliggöra och hur målen ska prioriteras om de inte kan tillgodoses samtidigt.

För perioden 2019–2025 har konsumentprisindex (KPI) stigit med 27% medan livsmedelsbudgeten för måltidsenheten i Bollebygds kommun endast ökat med 15%. Det motsvarar en effektivisering om cirka 800tkr och den verkliga effektiviseringen är sannolikt större än så eftersom kommunen haft tillväxt och livsmedelspriserna stigit mer än KPI (teknik- och servicenämndens nettokostnads- och jämförelseanalys, 2025).

7. Investeringsbehov 2027–2029

7.1 Samlad investeringsplan

Nedan följer de investeringar som presenterades för budgetberedningen:

Område	Mnkr	Kommentar
Park/skog	1,0	Var tidigare park/renhållning
Renhållning	2,0	
Service	0,5	
Lekplatser	2,0	
Seniorgym	0,6	
Utegym Erikstorp	0,6	
Hundrastgård	0,3	
Utbyggnation Råssa	5,0	Lägre prioriterad

Ovan är de investeringar som, tillsammans med de årliga reinvesteringarna, genererar förslaget om total investeringsbudget för teknik- och servicenämnden enligt nedan:

Investering, mnkr	2027	2028	2029
Reinvestering skattefinansierat	24,5	20,0	20,0
Reinvestering taxefinansierat	15,0	14,0	14,0
Krisberedskap	1,5	5,0	Ej beslutat*
Totalt	41,0	39,0	34,0+*

Förslaget innebär att reinvesteringar inte blir bundna till mindre projekt utan lättare kan prioriteras i nämnden utifrån de behov som finns i verksamheterna från år till år. Teknik- och servicenämnden säkerställer insyn och portföljstyrning genom projektredovisning i samband med de ekonomiska uppföljningsrapporterna samt verksamhetsplan och budget. Observera att utbyggnation av Råssa inte är inkluderad i tabellen ovan.

Behovet av krisberedskapsinvesteringar 2029 och framåt beror till stor del på hur säkerhetsläget utvecklas.

7.2 Stora VA-investeringar

Kommunens långsiktiga investeringsplan innehåller investeringar i VA-anläggningar om cirka 115 mnkr för VA-förbindelse Olsfors–Bollebygd och cirka 150 mnkr för nytt avloppsreningsverk. För påverkan av dessa investeringar, se avsnitt 5.1.